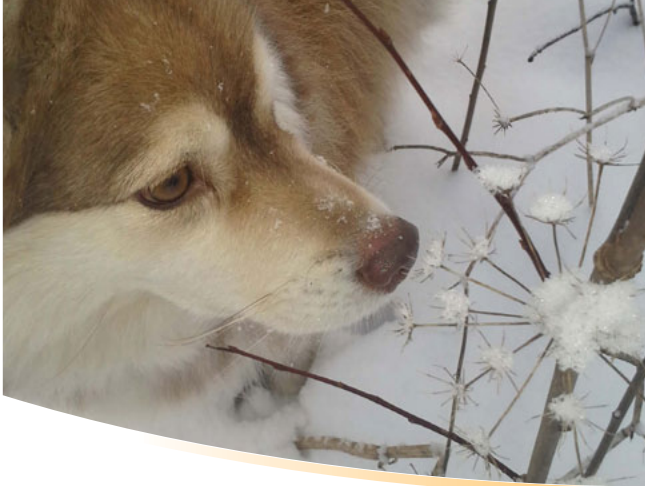

keppi ja porkkana

Valtiosektorin tiedote 4/2014

TÄSSÄ NUMEROSSA

- Hyvä hallinto tarvitsee tekijänsä
- Uusi pääluottamusmies Asta Asikainen: Miten ELY-keskusten työt jatkossa hoituvat?
- Työtuomioistuin vahvisti valtiosektorin yleiskorotuksen 1.8.2015 suuruudeksi 0,4 %
- Siirtyminen virkasuhteesta työsuhteeseen ja päinvastoin?

PÄÄKIRJOITUS

Hyvä hallinto tarvitsee tekijänsä

Julkista keskustelua seurattaessa saa erikoisen kuvan julkisen sektorin virkamiehestä. Useat tahot ovat muistuttaneet siitä, että julkinen sektori on paisunut, virkamiehiä on liikaa ja he hankaloittavat elämää erilaisilla säädöksillä. Julkisen sektorin supistamisesta on tullut suosikkitema yhdelle jos toisellekin. Se kuulostaa helpolta ratkaisulta, mutta ongelmiin joudutaan usein silloin, kun pitäisi alkaa todella puhua siitä, mitä leikkauksia tavoitellaan ja mitä ne tarkoittaisivat.

Tyypillistä tälle keskustelulle on se, että kritiikin maaliksi joutuu hallinto. Jokin sellainen abstrakti hallinto, jonka sisältöä kritikko itsekään ei oikein muotoile. Julkinen sektori jakautuu tässä kritiikissä hyödylliseen julkiseen sektoriin, kuten opettajin, lääkäreihin ja poliisiin sekä hyödyttömään julkiseen sektoriin, eli hallintoon ja tarpeettomaan paperinpyörittelyyn. Vain harvoin kritikkoo vaaditaan kertomaan, missä se turha hallinto todella on ja mitä tehtäviä todella voitaisiin lopettaa. Ilman tätä on kuitenkin mahdoton päästä eteenpäin.

Julkisen talouden tiukkeneva tilanne luonnollisesti ruokkii näitä mielipiteitä. Valtion virkamiehille säästö- ja muutostarpeet tuskin tulevat yllätyksenä. Viime aikoina tehoja on haettu erilaisilla uudistuksilla ja organisaatiomuutoksilla väsymykseen saakka. Tärkeää olisi, että tehtävien uudistusten todella koettaisiin auttavan. Esimerkiksi nyt käynnissä olevissa lukuisissa valtion virastojen yt-neuvotteluissa on syytä

kuunnella työntekijöiden ideoita ja arvioida kaikki keinot, joilla voidaan parantaa toimintatapoja, saavuttaa kustannussäästöjä tinkimättä jaksamisesta ja työhyvinvoinnista.

Johonkin on kadonnut keskustelu hyvästä hallinnosta ja sen edellytyksistä. Hyvä hallinto on yksi oikeusvaltion peruspilareista. Se takaa kansalaisten oikeusturvaa ja valvoo julkisten varojen tarkoituksenmukaista käyttöä. Hyvä hallinto on toimivan yhteiskunnan kannalta aivan yhtä tärkeää kuin opetus, sairaanhoito tai sisäisen turvallisuuden ylläpito. Senkin toimintaedellytykset on turvattava tiukkenevassa taloustilanteessa.

Myös julkisella sektorilla on oikeus olla ylpeä omasta työstä, saada tehdä työnsä hyvin ja nauttia ansaitusta arvostuksesta. Myös valtion virkamies tarvitsee tukea ja tunnustusta. Hyvä hallinto tarvitsee tekijänsä.

Tuomas Viskari

asiamies,
Suomen Ekonomiliitto SEFE

Uusi pääluottamusmies Asta Asikainen:

Miten ELY-keskusten työt jatkossa hoituvat?

ELY-keskuksissa mullistukset eivät lopu. Yt-neuvottelujen ja niitä seuraavien leikkauspäätösten jälkeen odotetaan tulevan hallituksen aluehallinnon uudistuksia.

ELY-keskusten akavalaisten uusi pääluottamusmies Asta Asikainen pohtii, mitä hallinnollisia tehtäviä huomattavasti vähenevällä henkilöstömäärällä voidaan tehdä.

Työ- ja elinkeinoministeriön syyskuisen ilmoituksen mukaan ELY-keskusten ja TEM:in yt-neuvottelujen piiriin kuuluu 3 300 työntekijää ja vähennystarpeen arvioidaan olevan 700 henkilötyövuotta. Lokakuun alusta Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ylitarkastaja Asikaisesta tuli Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n pääluottamusmies ja neuvotteluissa 1 600 elyläisen edustaja.

– Alku on raju. Olisi tosiaankin voinut olla vähän helpompi hetki aloittaa pääluottamusmiehenä. Onneksi saan tautukea kokeneelta edeltäjältäni Pekka Liimataiselta, joka on mukana yt-neuvotteluissa TEM:in hallinnonalan pääluottamusmiehenä, Asikainen toteaa.

Kussakin 15 ELY-keskuksessa on Akavan eri liittoihin kuuluville jäsenille JUKO:n luottamusmies. He ovat keskenään tiiviissä keskusteluyhteydessä. Asikainen on neljä ja puoli vuotta toiminut Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen luottamusmiehenä. Nimityksen myötä hän siirtyi suoraan TEM:in alaisuuteen. Kouvolan työpisteen lisäksi tuli toinen työpiste Helsinkiin. Onneksi junayhteydet ovat tiheet.

Määrärahat leikattiin reippaasti

– Työtilanne on ollut yhtä mullistusta siitä lähtien, kun alueelliset TE-keskukset, tiepiirit ja ympäristökeskukset sekä osia lääninhallituksista ja Merenkululaitoksesta vuonna 2010 yhdistettiin Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiksi. Nyt yt:t tulivat päälle, vaikka samalla keskustellaan aluehallinnon kokonaisuudistuksesta. Siitä päättäneen uuden hallituksen ensi vuoden eduskuntavaalien jälkeen, Asikainen sanoo.

TEM perustelee vähennystarpeet tuotannollisilla ja taloudellisilla syillä, eli hallituksen ELY-keskusten toimintamäärärahojen ja EU:n rakennerahoituksen teknisen tuen vähennyksillä. Yt-neuvottelut kohdistuvat ELY-keskusten kaikkiin kolmeen vastualueeseen ja hallintoon, siis kaikkiin työntekijöihin. Vaihtoehtoisia säästökohteita etsitään, jotta irtisanomisilta voitaisiin välttyä.

On arvioitu, että ELY-keskuksissa noin 550 henkilöä eläköityy kolmen vuoden sisällä. Puolelle heistä tarvitaan kuitenkin korvaava henkilö, ja sitä paitsi vähennyksiä halutaan tehdä nopeammin.

Rakennerahoituksen teknisellä tuella työskenteleviä henkilöitä on noin 200 ELY-keskuksissa sekä pienempi ryhmä TEM:issä. He käsittelevät rakennerahastoon tehtyjä hankemuksia, tekevät rahoituspäätöksiä ja valvovat hank-

Asta Asikainen

keiden toteutumista. Jatkossa tehtäviä on reilulle 70:lle. Tehtäviin hakeudutaan ilmoittautumismenettelyn kautta: jokainen joutuu hakemaan työtä uudestaan ja hakemuksista päätetään, ketkä saavat jäädä.

Lähteneiden työt on jaettu muille

TEM on ilmoittanut tavoitteekseen, että neuvottelujen jälkeiset päätökset tehdään tammikuussa 2015. Samalla on menossa uudistus, jossa keskittämällä pyritään säästämään hallinnossa. Ensi vuoden alusta toimintansa aloittaa ELY-keskusten ja TE-toimistojen valtakunnallinen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus), jonka pääpaikka on Mikkeli.

– Rekrytointikielto on jo pitkään ollut päällä ja on jouduttu hakemaan erillinen täyttölupa vapautuville työpaikoille. Lähtevän henkilön työt on pääasiassa jaettu muille.

– Työn organisointiin liittyvät kysymykset ovat kaikkea muuta kuin selvät. ELY-keskusten töistä suurin osa on lakiin perustuvaa ja tulevien leikkausten jälkeen voikin kysyä: mitkä työt voidaan jättää jatkossa tekemättä ja kuka on vastuussa siitä, että lakiin perustuvat työt tulee hoidettua, Asikainen pohtii. ■

Teksti ja kuva: **Harriet Öster**

Työtuomioistuin vahvisti valtiosektorin yleiskorotuksen 1.8.2015 suuruudeksi 0,4 %

Työtuomioistuin antoi 29.9.2014 tuomion TT 2014-141 (<http://tyotuomioistuin.fi/fi/index/tyotuomioratkaisut/tyotuomioratkaisut/1412673591001.html>), jonka nojalla valtiosektorin palkkojen yleiskorotukseksi 1.8.2015 vahvistui 0,4 %. Kannetta työtuomioistuimessa ajoivat Jukon ohella myös Pardia ja JHL. Ratkaisun taustalla oli kysymys niin sanotun vuosilomakarenssin poistamisesta ja valtion pidempien vuosilomien lakisääteisydestä.

Vuosilomalain 25 §:n muutoksen (276/2013) johdosta sairastuminen vuosiloman aikana oikeuttaa nykyisin työntekijän ja virkamiehen siirtämään vuosilomaa välittömästi. Aikaisemmin tämä oli mahdollista vasta seitsemän päivän niin sanotun karenssiajan/omavastuuajan jälkeen. Lakimuutoksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä työelämä- ja tasa-arvovaliokunta päätyi esittämään, että vuosiloman välitön siirto-oikeus koskee vain lakisääteistä vuosilomaa. Tällöin työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen tulisi sopia karenssin poistamisesta erikseen lakisääteistä vuosilomaa parempien vuosilomaetuuksien osalta. Vuosilomalain 33§:ssä on kuitenkin suoraan säädetty valtion virkamiesten pidemmästä vuosilomasta, mutta valiokunta ei ottanut mietinnössään tähän seikkaan minkäänlaista kantaa.

Syksyn 2013 valtion virka- ja työehtosopimusneuvotteluissa valtion työmarkkinalaitos esitti kantanaan, että vuosilomalakia pidemmät valtiosektorin vuosilomat eivät ole lakisääteisiä ja vuosilomakarenssin poistamisesta kaikkien vuosilomien osalta aiheutuu siten kustannus, joka tulisi kattaa vuoden 2015 yleiskorotuksesta. Työnantajan laskelmien mukaan tämä kustannusvaikutus olisi suuruudeltaan 0,1 % ja tulisi kattaa vuoden 2015 yleiskorotuksesta, jonka

suuruus olisi ollut työllisyys- ja kasvusopimuksen mukaan muuten 0,4 %. Työntekijäjärjestöt puolestaan katsoivat, että pidemmät vuosilomat ovat lakisääteisiä, jolloin aiheutunutta kustannusta ei tulisi kattaa palkankorotuksista. Koska erimielisyyttä ei saatu ratkaistua, päätettiin asia saattaa työtuomioistuimen ratkaistavaksi ja valtion virka- ja työehtosopimuksen allekirjoituspöytäkirjan 19§:ään otettiin asian tuomioistuinkäsittelyä koskeva sopimusmääräys.

Työtuomioistuin totesi 29.9.2014 antamassaan ratkaisussa, että eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietinnössä ei otettu lainkaan kantaa vuosilomalain 33 §:n nojalla määräytyviin valtion virkamiesten pidempiin vuosilomiin. Tämän seurauksena ei voitu tehdä sellaista johtopäätöstä, että lainsäätäjän tarkoituksena olisi ollut rajata valtion virkamiesten pidemmät vuosilomat vuosilomalain 25 §:n soveltamisalan ulkopuolelle. Koska vuosilomakarenssin poistaminen oli siten kaikilta osin lakisääteistä, ei siitä aiheutunut sellaista kustannusta, joka olisi voitu kattaa palkkojen yleiskorotuksesta.

Työtuomioistuin joutui äänestämään asiasta, sillä kaksi tuomioistuimen jäsentä olisi hyväksynyt valtiotyönantajan kannan. Lopputuloksena työtuomioistuin kuitenkin vahvisti, että palkkojen yleiskorotus 1.8.2015 on valtiolla suuruudeltaan 0,4 % ja koskee sekä virkasuhteisia että työsuopimusuhteisia. ■

Petri Toiviainen

neuvottelupäällikkö

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

*Keppi ja Porkkana
toivottaa lukijoilleen
Rauhallista Joulua
ja Hyvää Uutta Vuotta!*

Siirtyminen virkasuhteesta työsuhteeseen ja päinvastoin?

Valtiosektorilla on käytössä kaksi palvelussuhde- muotoa, virkasuhde ja työsuhte. Virkasuhde on julkisoikeudellinen ja työsuhte puolestaan yksityisoikeudellinen palvelussuhde. Virkasuhteisiin sovelletaan valtion virkamieslakia (750/1994) ja työsuhteisiin työopimuslakia (55/2001). Valtion budjettitalouden henkilöstöstä (kaikkiaan noin 83.000 työntekijää) noin 87 prosenttia on virkasuhteessa ja 13 prosenttia työsuhteessa.

Tehtävät, joissa käytetään julkista valtaa, tulee hoitaa virkasuhteessa. Muissa tapauksissa henkilöstö palkataan ensisijassa työsuhteeseen. Valtion virka- ja työehtosopimuksen määräykset koskevat pääsääntöisesti henkilöstöä palvelussuhteen laadusta riippumatta. Joitakin sopimusmääräyksiä (esim. sairausajan palkan osalta) sovelletaan kuitenkin vain virkamiehiin ja joitakin vain työntekijöihin.

Kuntalaissa (365/1995) säädetään mahdollisuudesta muuttaa kunnallinen virkasuhde yksipuolisesti työnantaja- päätöksellä työsuhteeksi. Valtion virkamieslaista vastaavatyypistä yleissäännöstä ei löydy. Yleensä palvelussuhde- muotoa koskevaan asiaan otetaan tarpeen mukaan kantaa valtion virastojen uudelleenorganisointia koskevista lakiuudistuksissa. Tämän lisäksi valtion virkamieslakiin on vuonna 2011 otettu liikkeenluovutusta koskevia määräyksiä (pykälät 5e ja 5f).

Virkamieslain mukaan työnantajan liikkeenluovutuksella tarkoitetaan valtion toiminnallisen osan luovuttamista toiselle työnantajalle, jos luovutettava osa pysyy luovutuksen jälkeen samana tai samankaltaisena. Mikäli kyseiset kriteerit täyttyvät, työnantajan luovutushetkellä voimassa olevista virkasuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät luo-

vutuksensaajalle. Tämä ei kuitenkaan koske niitä oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka johtuvat nimenomaan virkasuhteesta eivätkä ole ominaisia työsuhteelle, silloin, kun virkamies siirtyy työopimussuhteeseen luovutuksensaajan palvelukseen. Työopimuslainsäädäntö ei esimerkiksi tunne laittomasti päätetyn palvelussuhteen palautumista, vaan laitton työsuhteen päättäminen oikeuttaa rahalliseen korvaukseen.

Palvelussuhdemuodon muutoksia on käsitelty lyhyesti myös valtioneuvoston periaatepäätökseen liittyvässä valtiovaraministeriön soveltamisohjeessa 26.1.2012. Soveltamisohjeissa todetaan seuraavaa: ”Valtion pääasiallisena palvelussuhteen lajina on virkasuhde. Muutostilanteissa palvelussuhdelaji voi muuttua, jos vastaanottavassa organisaatiossa käytetään toista palvelussuhdelajia kuin luovuttavassa organisaatiossa. Siirtyminen työsuhteesta virkasuhteeseen edellyttää, että työsuhteessa ollut työntekijä nimitetään virkasuhteeseen. Kun asianomainen henkilö on nimitetty virkasuhteeseen, hän irtisanoutuu työopimussuhteestaan ja siirtyy työskentelemään virkasuhteessa. Siirryttäessä virkasuhteesta työopimussuhteeseen työopimus allekirjoitetaan virkasuhteen aikana. Työopimuksen solmimisen jälkeen virkamies irtisanoutuu virkasuhteesta ja aloittaa työskentele- lyn työopimussuhteessa muutoksen voimaantuloajankoh- tana.” On vielä syytä korostaa, että joissakin organisaatiouudistuksissa palvelussuhdemuodot muuttuvat suoraan lain nojalla ilman erillisiä irtisanomistoimia. ■

Petri Toiviainen

neuvottelupäällikkö

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut

Tiedotetta julkaisevat:

Agronomiliitto

Mari Raininko, neuvottelupäällikkö
Puh. (09) 2511 1642, 040 901 1642
mari.raininko@agronomiliitto.fi
www.agronomiliitto.fi

Akavan Erityisalat

Kalevi Juntunen, asiamies
puh. 0201 235 351, 040 582 2780
kalevi.juntunen@akavanerityisalat.fi
www.akavanerityisalat.fi

Driftingsenjöröförbundet i Finland, DIFF

Anne Granat-Jukakoski, verksamhetsledare
Tfn. (09) 4767 717
anne.granat-jukakoski@diff.fi
www.diff.fi

Toimitus:

Arja Varis,
Ympäristöasiantuntijoiden Keskusliitto
arja.varis@ykl.fi, puh. 0400 488516
Osoitelähde: jäsenliitot

Insinööriliitto IL

Juha Särkkä, julkisen sektorin asiamies
puh. 0201 801 843
juha.sarkka@ilry.fi
www.ilry.fi

Luonnontieteiden Akateemisten Liitto LAL

Jari Lehto, toiminnanjohtaja
puh. (09) 2511 1661, 0400 667 045
jari.lehto@luonnontieteilijat.fi
www.luonnontieteilijat.fi

Metsänhoitajaliitto

Tapio Hankala, toiminnanjohtaja
puh. (09) 6840 8112
tapio.hankala@metsanhoitajat.fi
www.metsanhoitajat.fi

Suomen Ekonomiliitto SEFE

Tuomas Viskari, asiamies
puh. 0400 4582 36
tuomas.viskari@sefe.fi
www.sefe.fi

Suomen Lakimiesliitto

Tarja Niemelä, neuvottelujohtaja
puh. 050 340 2725
tarja.niemela@lakimiesliitto.fi

Suomen Psykologiliitto

Riitta Saikkonen-Heinonen, pääsihteeri
puh. (09) 6122 9177, 040 579 1513
riitta.saikkonen@psyli.fi
www.psyli.fi

Tekniikan akateemiset TEK

Pia Hiltunen, asiamies
puh. (09) 2291 2223
pia.hiltunen@tek.fi
www.tek.fi

Tradenomiliitto TRAL

Katariina Tirri-Nuotto, työsuhdelakimies
puh. 0201 55 8810
katariina.tirri-nuotto@tral.fi
www.tral.fi

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry

Petri Toiviainen, neuvottelupäällikkö
puh. 010 231 0354
petri.toiviainen@yhteiskunta-ala.fi
www.yhteiskunta-ala.fi

Ympäristöasiantuntijoiden keskusliitto YKL

Arja Varis, edunvalvontapäällikkö
puh. (09) 622 68510, 0400 488 516
arja.varis@ykl.fi
www.ykl.fi